

Γκράφιτι: 10^η τέχνη ή βεβήλωση;

Θέμα Α

Το κείμενο μας πληροφορεί για τις απόψεις και το έργο του γκραφίτα Εύρυτου. Εμφανίστηκε σε δρόμους της Αθήνας απεικονίζοντας ήρωες της Επανάστασης του '21 με αφορμή την επέτειό της. Με την προβολή του έργου του από το διαδίκτυο ήρθε και η δήλωσή του για διατήρηση της ανωνυμίας του με την αιτιολογία πως κίνητρό του ήταν η ανάδειξη των ηρώων επιδεικνύοντας έτσι την προσήλωσή του στο ιδεώδες της Επανάστασης. Το έργο του υλοποιήθηκε με τη χρήση αρκετού υλικού και θυσία προσωπικού του χρόνου.

Θέμα Β

B1. Η ονοματοδοσία που ο ίδιος επέλεξε για τον εαυτό του αποκαλύπτει βασικά στοιχεία της προσωπικότητάς του γιατί ο Εύρυτος ήταν αρχαίος Σπαρτιάτης που πολέμησε για το καθήκον τυφλός, αποτελώντας πρότυπο φιλοπατρίας και ευθύνης για τον γκραφίτα. Κίνητρό του ήταν μόνο η ανάδειξη των ηρώων του '21 και της αξίας τους ως προτύπων γι' αυτό και ο ίδιος δεν αυτοπροβάλλεται, επειδή από σεμνότητα και σεβασμό θεωρεί τον ίδιο υποδεέστερο. Έτσι επιθυμεί να ενισχύσει το συλλογικό πνεύμα και την πίστη σε ιδανικά των Ελλήνων. Οι άλλοι χρήστες του διαδικτύου και ο Τύπος τον αντιμετώπισαν με ευνοϊκή διάθεση και θαυμασμό, γι' αυτό προβάλλουν το έργο του. Τέλος, η ανιδιοτέλειά του διαφαίνεται και από τη θυσία χρόνου και κόπου του αλλά και από τη «ρομαντική» και «κλασική» επιρροή της Τέχνης στον χαρακτήρα του που φαίνεται να διαπλάστηκε με τις αρχές και τις αξίες υψηλές.

[Η ερώτηση απαντήθηκε με βάση τη διαδικασία-βήματα για τον χαρακτηρισμό ενός προσώπου, όπως αναφέρεται στη θεωρία του Φακέλου Υλικού]

B2. α. Η σύνταξη είναι ενεργητική. Η μετατροπή της σε παθητική είναι: «Για να κατανοηθεί (από μας) το γκράφιτι θα πρέπει να παρατηρηθεί (το γκράφιτι από εμάς) ως μια μορφή αστικής τέχνης στην οποία περιλαμβάνεται όχι μόνο η τοποθέτηση εικόνων, έκφρασης/ άποψης, αλλά και η δημιουργία πιο πολύπλοκων έργων ζωγραφικής σε δημόσιους χώρους». Τα ρηματικά πρόσωπα τοποθετήθηκαν στην παθητική φωνή οπότε το ύφος έγινε αποστασιοποιημένο, ουδέτερο (λόγιο), γιατί τονίζεται το αποτέλεσμα της ενέργειας, η πράξη, δηλαδή το γκράφιτι, τα χαρακτηριστικά του και ο χώρος που τα συναντάμε. Έτσι το α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο (κατανοήσουμε, παρατηρήσουμε) που δείχνει συλλογικότητα, συμμετοχή, καθολικότητα μετατρέπεται σε γ' ενικό παθητικής φωνής που δείχνει την αποστασιοποίηση. Το τελευταίο ρήμα «περιλαμβάνει» σε γ' ενικό μεν, αλλά έχοντας ως υποκείμενο την ιδιαίτερη μορφή τέχνης, τα γκράφιτι, τονίζει το ρόλο του υποκειμένου (του γκράφιτι). Με την αλλαγή σε παθητική σύνταξη, το συγκεκριμένο ρήμα μετατρέπεται σε «περιλαμβάνεται» και το υποκείμενο λανθάνει μέσα στην αναφορική «που συνήθως...» η οποία μετατρέπεται «στο οποίο

περιλαμβάνεται», κι έτσι δεν αναφέρεται ρητά στο γλωσσικό περιβάλλον ο ρόλος του υποκειμένου αλλά τ' αποτελέσματα / χαρακτηριστικά. Με την παθητική σύνταξη το συγκεκριμένο χωρίο αποκτά εντελώς απρόσωπο και πληροφοριακό / ενημερωτικό χαρακτήρα εν αντιθέσει με την ενεργητική σύνταξη στην οποία φαινόταν και με το α' πληθυντικό η επιδοκίμασία του γράφοντος προς αυτά. Η ενεργητική σύνταξη ταιριάζει στο ύφος του κειμένου, γιατί ο συντάκτης προσπαθεί να ερμηνεύσει / αναλύσει / εξηγήσει και τελικά επιδοκιμάσει τα γκράφιτι ως Τέχνη, άρα σε όλο το κείμενο δεν στέκεται με αποστασιοποίηση απέναντί τους αλλά με πρόθεση πειθούς για την αξία τους τονίζοντας το ρόλο τους στο οικιστικό περιβάλλον αλλά και στην Τέχνη.

[Η άσκηση απαντήθηκε διαφορετικά σε σχέση με τα κλασικά πρότυπα απάντησης της μετατροπής συντάξεων, γιατί ήθελα να φανεί πως και η μορφή σύνταξης που επιλέγεται απ' τον γράφοντα είναι δείκτης της προθετικότητάς του.]

β.

- i. Αναφορική επιρρηματική προσθετική, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου (μεταφορικά εδώ ο τόπος είναι η τέχνη του δρόμου). Νοηματικά, αποσαφηνίζει τον όρο «πολωτική υπόθεση» και λειτουργεί ως επεξήγηση / σχόλιο του συντάκτη.
- ii. Η εισαγωγική λέξη / διαρθρωτική «γί' αυτό» δείχνει αιτιώδη σχέση (σχέση αιτίου – αποτελέσματος), γί' αυτό και χρησιμοποιείται στο συγκεκριμένο γλωσσικό περιβάλλον, για να αιτιολογήσει το χαρακτηρισμό των γκράφιτι ως «street art». Ενισχύει την πειθώ και την εξήγηση / ερμηνεία που θέλει ο συντάκτης να προσδώσει στο χωρίο.

B3. Και τα δύο κείμενα (1, 2) έχουν ως βασικό θέμα τους τα γκράφιτι. Το πρώτο κείμενο κάνει λόγο γί' αυτά με αφορμή το έργο του γκραφίτα Ευρύτου (ήρωες Επανάστασης του '21), ενώ το δεύτερο προσεγγίζει το θέμα με μια γενικότερη ματιά. Και τα δυο είναι δημοσιευμένα σε ιστολόγιο (διαδικτυακά άρθρα). Η διαφορά στην οπτική προσέγγισής τους είναι πως το κείμενο 1 είναι ένα «στοχευμένο» άρθρο, γύρω απ' τα κίνητρα και τη δράση του γκραφίτα Ευρύτου και έχει απόσπασμα από τη συνέντευξη που παραχωρήθηκε στο σάιτ. Το δεύτερο με μια πιο αποστασιοποιημένη ματιά είναι περισσότερο πληροφοριακού χαρακτήρα για την Τέχνη των γκράφιτι, παρουσιάζοντας γενικότερα τα γκράφιτι με τα θετικά και αρνητικά που θα μπορούσε να τους προσάψει κάποιος. Έτσι το κείμενο 1 έρχεται να τεκμηριώσει με το περιεχόμενό του κυρίως το περιεχόμενο της 4^{ης} και 5^{ης} παραγράφου του κειμένου 2, στις οποίες τα γκράφιτι παρουσιάζονται ως εναλλακτική μορφή τέχνης που μπορούν να αναπλάσουν το οικιστικό περιβάλλον, όπως έκανε και ο Ευρύτος στις ολυμπιακές εγκαταστάσεις του δήμου Αργυρούπολης, στο κολυμβητήριο. Πιο «επικοινωνιακό» κείμενο είναι το πρώτο [κείμενο 1] γιατί έχει θέμα επίκαιρο, τον πρωταγωνιστή των γκράφιτι, Ευρύτο, να μιλά για το έργο του, η γλώσσα είναι πιο οικεία/απλή, δίνει πληροφορίες για τον τρόπο που

έγινε το έργο, έχει εγγύτητα ως είδηση, επικαιρότητα, σπουδαιότητα (αστέρια της είδησης που την καθιστούν ενδιαφέρουσα).

***Εναλλακτική άσκηση με το πολυτροπικό (ψαρά και γλάρο).**

Τα δυο γκράφιτι ένας ψαράς κι ένας γλάρος δεσπόζουν επιβλητικά στην είσοδο του λιμανιού της Κυλλήνης, σ' έναν τοίχο γκρίζο δίνοντας του «πνοή», ομορφαίνοντας το χώρο κι αναδεικνύοντας το ρόλο της θάλασσας στην περιοχή. Το λιμάνι και η θάλασσά του εξυπηρετούν πολύ κόσμο συνδέοντας τα Επτάνησα με την Πελοπόννησο. Ταυτόχρονα τους καλοκαιρινούς μήνες η μεγάλη του κίνηση δίνει οικονομική ανάσα στην περιοχή και ο επισκέπτης χαίρεται – κυρίως πηγαίνοντας για διακοπές – να βλέπει δυο ζωγραφιές που του θυμίζουν την ανεμελιά, τις χαρές του ελληνικού τοπίου, το παραδοσιακό επάγγελμα των παραθαλάσσιων περιοχών, το ψάρεμα. Επιβεβαιώνει πλήρως την τελευταία παράγραφο του κειμένου 2 και το περιεχόμενό της. Η «γκρίζα αστική αρχιτεκτονική» χρωματίζεται και το τοπίο αναβαθμίζεται με τα γκράφιτι, ο χώρος και η εικόνα εναρμονίζονται πλήρως στην Κυλλήνη, ο επισκέπτης βλέπει μια τέχνη στο δρόμο του. Πρόθεση του γκροφιτά ήταν η πλαισίωση του γκρίζου τοίχου με «όνειρα» όπως λέει και το κείμενο 2 και η ανάδειξη του ελληνικού παραδοσιακού τοπίου με τη «ζωντανή διακόσμηση».

Θέμα Γ

Θέμα του τραγουδοποιού είναι η αισιόδοξη απάντησή του σε απαισιόδοξα, κακόβουλα και αποτρεπτικά σχόλια, που στόχο είχαν να τον αποθαρρύνουν από το να κυνηγήσει τα όνειρά του. Τα πρόσωπα που χρησιμοποιούνται είναι κυρίως δύο – το α' ενικό και το γ' πληθυντικό. Με το α' ενικό (ψάχνω, θέλω, κατεβαίνω) περιγράφει την προσωπική του συναισθηματική κατάσταση, μιας και το τραγούδι φαίνεται να είναι αυτοβιογραφικό και συγκεκριμένα το θάρρος που επέδειξε και την ψυχική του δύναμη και την αισιοδοξία να αντεπεξέλθει στις δυσκολίες και τις παγίδες που του έστηναν συνεχώς. Με το γ' πληθυντικό (με πρόδωσαν, να 'ρθουνε) αναφέρεται αρχικά σε όλους όσοι προσπάθησαν να τον υποτιμήσουν και να τον τιθασεύσουν με κάθε ευκαιρία ενώ προς το τέλος παρακινεί τους φίλους του και γενικότερα όσους βρίσκονται σε παρόμοια θέση πιο πριν να διώξουν τους φόβους τους και τους δισταγμούς τους και να προχωρήσουν προς την επίτευξη των επιθυμιών τους. Υπάρχει εναλλαγή μεταξύ Ενεστώτα- Παρελθοντικών χρόνων, [Αορίστου-Παρατατικού] (έγινε, με πρόδωσαν, θέλανε) και Μέλλοντα (δε θα δακρύσω) που αποτυπώνουν τις σκέψεις του ήρωα σε τρεις, διαφορετικές περιόδους, πως ήταν παλιά, τί σκέφτεται τώρα και τα σχέδιά του για το μέλλον. Επίσης, βλέπουμε να αξιοποιούνται όλες οι εγκλήσεις, όπως Οριστική, δίνοντας διαχρονικότητα και παρουσιάζοντας το πραγματικό, η Υποτακτική (π.χ. προτρεπτική Υποτακτική: μην κοντοσταθείς), για να δηλωθεί το παραινετικό και διδακτικό ύφος καθώς και η Προστακτική (σφίξε γερά), για να δώσει θάρρος και να μεταδώσει την ενεργητικότητά του ίδιου του ήρωα στον αναγνώστη-ακροατή. Ειδικότερα, στην επωδή [ρεφραίν] (Για όσους...φοβηθώ), η επανάληψη, φραστικό μοτίβο εδώ, δηλώνει το κύριο

θέμα που φαίνεται και στον τίτλο (Σιγά μην κλάψω) δηλώνοντας την ψυχική αντίσταση και την αποφασιστικότητα. Αξίζει να αναφερθούμε στην πληθώρα εικόνων που κοσμούν το ποίημα και κυρίως στην χαρισματικότερη, όπου ο ίδιος στέκεται μόνος στην κορυφή και περιμένει. Βέβαια, σε αυτούς τους στίχους μπορούμε να διακρίνουμε και μια λεπτή ειρωνεία, αφού έχοντας αποδείξει στους επικριτές του ότι όντως τα κατάφερε, παρά τις αντίθετες προσδοκίες τους, πλέον είναι στην κορυφή, ενώ εκείνοι στον πάτο και όσο και αν σηκώσουν το κεφάλι τους προς τα πάνω δεν μπορούν να το δουν.

Το θέμα του τραγουδιού είναι διαχρονικό και γι' αυτό μπορεί ο ακροατής να ταυτιστεί μαζί του, ανεξάρτητα από το πότε γράφτηκε. Η γλώσσα του, επίσης, είναι οικεία και το αγωνιστικό αυτό πνεύμα είναι κυρίως γνώρισμα των νέων. Μας παρακινεί να μην υποκύψουμε στις πιέσεις των άλλων. Εκτός των άλλων, περνάει το μήνυμα της αφοσίωσης και της επιμονής για να φτάσει κανείς σε ψηλά επίπεδα. Επειδή οι άνθρωποι πάντα θα σχολιάζουν και θα επικρίνουν δίχως κανείς να τους έχει ζητήσει, το θέμα είναι πάντοτε επίκαιρο και διδακτικό. Θα μπορούσε, νομίζω, ο τραγουδοποιός να ήταν ένας πρωτοπόρος γκράφιτις που θα σχεδίαζε εικόνες τραγουδώντας...

[δόθηκαν περισσότεροι κειμενικοί δείκτες]

Θέμα Δ

«Η νέα κουλτούρα των γκράφιτι»

Γέμισαν τοίχοι της Αθήνας από χρωματιστές φιγούρες. Μάλιστα, λόγω της εθνικής εορτής έχουν ως θέμα τους, τους ήρωες του '21 με σκοπό να τους τιμήσουμε. Ωστόσο, πολλοί είναι αυτοί που το θεώρησαν βανδαλισμό και ότι με αυτόν τον τρόπο εξευτελίζονται αυτές οι προσωπικότητες. Τί είναι τελικά; Τέχνη ή αχρείαστες μουντζούρες; Και τί επίδραση έχουν στην διαμόρφωση της ατομικής και κοινωνικής κουλτούρας των θεατών;

Είναι γεγονός ότι η αστικοποίηση μας έχει απομακρύνει από την «ωραία» εικόνα της φύσης και μας έχει εγκλωβίσει σε αυτό το μονότονο γκρι. Έτσι, έρχονται τα γκράφιτι να μας θυμίσουν τα χρώματα. Αισθητοποιούν εικόνες και συναισθήματα. Εξευγενίζεται η ψυχή μας. Εκεί που περιμένουμε κάτι ή περπατάμε χαμένοι, ένα έργο όμορφα απεικονισμένο μπορεί να μας κάνει να γελάσουμε ή να προβληματιστούμε. Μας χαλαρώνουν και μας αποφορτίζουν από την καθημερινότητα έστω και για δευτερόλεπτα.

Ψυχική ανάταση..! Είναι μια μορφή έκφρασης, μια γλώσσα επικοινωνίας. Διευρύνεται ο ορίζοντάς μας, αφού για παράδειγμα με τους ήρωες του '21 νιώθουμε αισιόδοξοι και υπερήφανοι. Βλέπουμε τα θετικά του τόπου και μπορεί να μας παρακινήσουν να ψάξουμε και να μάθουμε κάτι για κάποιο από τα πρόσωπα που απεικονίζονται. Ακόμη, ενισχύεται η συλλογικότητα, αφού ένας τοίχος εκφράζει ένα μεγάλο κομμάτι του συνόλου, ενός συνόλου που μπορεί να διαμαρτυρηθεί μόνο σιωπηλά ή κρυφά... Αφυπνίζεται τέλος η φιλοπατρία και η αγάπη για την παράδοση ή οποιαδήποτε άλλη μορφή Τέχνης, όπως στην περίπτωση του Εύρυτου.

Δεν είναι τυχαίο που τα περισσότερα γκράφιτι μιλούν για αγώνα και σχολιάζουν έμμεσα την κατάσταση της κοινωνίας μας. Είναι η φωνή όλων εμάς των νέων που είμαστε ή νιώθουμε σαν «μπρελόκ». Το κοινωνικό χάσμα μπορεί να γεφυρωθεί. Οι νέοι με τους μεγαλύτερους, οι «διαφορετικοί» με τους «φυσιολογικούς». Αφήνεται στους επόμενους μια κοινωνία καλύτερη, πολιτισμικά πλουσιότερη.

Γιατί όπως εμείς βρήκαμε τις τοιχογραφίες που έδειχναν σκηνές κυνηγιού ή θεότητες, έτσι και εμείς θα αφήσουμε πιο «σύγχρονες τοιχογραφίες». Υπάρχουν βέβαια φορές που τα γκράφιτι προωθούν την υποκουλτούρα, όταν για παράδειγμα καταστρέφονται μνημεία με γκράφιτι που βρίθουν σεξιστικών και ρατσιστικών εκφράσεων και εικόνων ή όταν αγγίζουν θέματα που υποδαυλίζουν το φανατισμό και τη μισαλλοδοξία. Έτσι, υπάρχει περισσότερη διχόνοια στην κοινωνία για το εάν τελικά αυτή η τέχνη είναι ένας βανδαλισμός και μόνο...

Προσωπικά, θεωρώ ότι δεν είναι! Δεν χρειάζεται να... απαγορευτεί αυτή η μορφή τέχνης και ελευθερίας. Αυτά τα σκίτσα αντικατοπτρίζουν την κοινωνία και τα όνειρά της. Τα τρωτά και τα καλά σημεία της. Ας ενθαρρύνουμε αυτήν την επανάσταση, ώστε να μην βλέπουμε δυσάρεστες εικόνες. Άλλωστε, όπως ένας πίνακας του Πικάσο δεν αρέσει σε όλους, έτσι και ένα γκράφιτι δεν γίνεται να μας αρέσει το ίδιο, όμως δεν παύει να είναι στοιχείο της κουλτούρας μας, εφόσον δεν στοχοποιεί και προσβάλλει κανέναν!